

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 25. januar 2011
Kontor: Formueretskontoret
Sagsnr.: 2011-705-0101
Dok.: JOK41535

UDKAST

Forslag

til

Lov om ændring af forældelsesloven
(Forældelse af fordringer på erstatning eller godtgørelse
i anledning af en erhvervssygdom)

§ 1

I lov nr. 522 af 6. juni 2007 om forældelse af fordringer (forældelsesloven) foretages følgende ændringer:

1. I § 3, stk. 3, nr. 1, indsættes efter »personskade«: », jf. dog stk. 4,«.

2. I § 3 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. Stk. 3 finder ikke anvendelse på fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom, jf. § 7 i lov om arbejdsskadesikring.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. Loven finder også anvendelse på tidligere stiftede fordringer, som ikke inden lovens ikrafttræden er forældet efter de hidtil gældende regler.

Stk. 3. Loven finder også anvendelse på fordringer, som i perioden fra den 1. januar 2011 til lovens ikrafttræden er forældet efter de hidtil gældende regler.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

- 1. Indledning**
- 2. Gældende ret i hovedtræk**
 - 2.1. Indledning
 - 2.2. Erstatning eller godtgørelse i anledning af erhvervssygdomme
 - 2.2.1. Arbejdsskadesikringsloven
 - 2.2.2. Erstatningsansvarsloven
 - 2.3. Forældelse af krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af erhvervssygdomme
- 3. Lovforslaget**
- 4. Forholdet til grundlovens § 73 om ekspropriation**
- 5. Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige**
- 6. Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet**
- 7. Forslagets administrative konsekvenser for borgerne**
- 8. Forslagets miljømæssige konsekvenser**
- 9. Forslagets EU-retlige konsekvenser**
- 10. Hørte myndigheder og organisationer**
- 11. Sammenfattende skema**

1. Indledning

Med forældelsesloven, der trådte i kraft i 2008, er der indført en absolut forældelsesfrist på 30 år for fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af personskade, herunder for fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom.

Den absolutte forældelsesfrist medfører bl.a., at en person, der udvikler en erhvervssygdom mere end 30 år efter ophør af det skadegørende forhold (det vil sige mere end 30 år efter ophør af den skadeforvoldende påvirkning, som har forårsaget skaden), vil være afskåret fra at gøre et krav på erstatning eller godtgørelse gældende over for Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring og/eller en erstatningsansvarlig arbejdsgiver eller dennes forsikringsselskab.

Der har i den senere tid i den offentlige debat været rejst kritik af, at der gælder denne forældelsesfrist på 30 år i sager om erhvervssygdomme. Spørgsmålet har navnlig været rejst i forhold til personer, der mange år efter at have været udsat for asbest i forbindelse med deres arbejde udvikler lungehindekræft.

Der anmeldes ifølge arbejdsskademmyndighederne ca. 100 sager om året, hvor skadelidte har fået stillet slutdiagnosen lungehindekræft. Ifølge lægelige vurderinger vil denne sygdom i ca. 30 pct. af de nævnte sager først udvikle sig – og dermed kunne diagnosticeres – mere end 30 år efter den skadelige påvirknings ophør.

Konsekvensen heraf vil være, at i størrelsesordenen 30 personer årligt – på grund af de gældende regler om en absolut forældelsesfrist på 30 år – vil være afskåret fra at opnå erstatning eller godtgørelse i anledning af denne erhvervssygdom.

Det er efter regeringens opfattelse ikke rimeligt, at en arbejdstagers krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervsbetinget sygdom – det være sig lungehindekræft eller enhver anden erhvervsbetinget sygdom – risikerer at blive forældet, inden sygdommen overhovedet har udviklet sig hos den pågældende.

Med lovforslaget foreslås forældelsesloven derfor ændret således, at den 30-årige absolutte forældelsesfrist ophæves for så vidt angår krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom. Lovforslaget indebærer dermed, at der fremover ikke vil gælde nogen absolut 30-årig forældelsesfrist for sådanne krav.

Hvis lovforslaget vedtages, vil krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom alene være underlagt forældelsesfristen i arbejdsskadesikringslovens § 36, stk. 3. Forældelsesfristen efter denne bestemmelse er 5 år og regnes først fra den dag, da vedkommende bliver bekendt med sit krav (eller fra den dag, da vedkommendes manglende kendskab til kravet kan tilregnes denne som groft uagtsomt).

Det foreslås endvidere, at ophævelsen af den 30-årige forældelsesfrist for krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom også skal omfatte krav på erstatning eller godtgørelse, der som følge af den gældende 30-årige forældelsesfrist eventuelt måtte forældes i perioden fra den 1. januar 2011 og indtil denne lovs ikrafttræden.

2. Gældende ret i hovedtræk

2.1. Indledning

Hvis en person kommer til skade som følge af sit arbejde eller de forhold, som arbejdet foregår under, afhænger udmålingen af den erstatning eller godtgørelse, som vedkommende har krav på, som udgangspunkt af reglerne i arbejdsskadesikringsloven.

I tilfælde, hvor arbejdsgiveren desuden er erstatningsansvarlig for skaden efter almindelige erstatningsregler mv., afhænger udmålingen af den erstatning eller godtgørelse, som vedkommende samlet set har krav på, af reglerne i arbejdsskadesikringsloven og erstatningsansvarsloven og af samspillet mellem disse to regelsæt.

Der er redegjort i hovedtræk for arbejdsskadesikringslovens og erstatningsansvarslovens regler om erstatning og godtgørelse i anledning af erhvervssygdomme under pkt. 2.2.1. og 2.2.2. nedenfor.

Forældelse af krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af erhvervssygdomme er nærmere reguleret i forældelsesloven og arbejdsskadesikringsloven. Der er redegjort nærmere for disse regler under pkt. 2.3. nedenfor.

2.2. Erstatning eller godtgørelse i anledning af erhvervssygdomme

2.2.1. Arbejdsskadesikringsloven

Formålet med arbejdsskadesikringsloven er ifølge lovens § 1 at yde erstatning og godtgørelse til tilskadekomne eller deres efterladte ved arbejdsskader. Skaden skal være forårsaget af arbejdet eller de forhold, hvorunder arbejdet foregår, men arbejdsgiveren behøver ikke at have handlet ansvarspådragende.

Ved arbejdsskade forstås ulykker og erhvervssygdomme, der er en følge af arbejdet eller de forhold, det er foregået under, jf. arbejdsskadesikringslovens § 5.

Ved erhvervssygdomme forstås *for det første* sygdomme, som er optaget på en fortegnelse fastsat af Arbejdsskadestyrelsen efter forhandling med

Erhvervssygdomsudvalget. Det drejer sig om sygdomme, der efter medicinsk dokumentation anses for at være forårsaget af særlige påvirkninger, som bestemte persongrupper gennem deres arbejde eller de forhold, det foregår under, er udsat for i højere grad end andre personer uden et sådant arbejde, jf. arbejdsskadesikringslovens § 7, stk. 1, nr. 1.

Ved erhvervssygdomme forstås *for det andet* andre sygdomme, hvis det godtgøres, at sygdommen efter den nyeste medicinske dokumentation opfylder de krav, som er nævnt i § 7, stk. 1, nr. 1, 1. pkt., eller at sygdommen må anses for udelukkende eller i overvejende grad at være forårsaget af arbejdets særlige art, jf. lovens § 7, stk. 1, nr. 2. En sygdom omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, kan kun anerkendes efter forelæggelse for Erhvervssygdomsudvalget, jf. lovens § 7, stk. 3.

Efter arbejdsskadesikringslovens § 8, stk. 1, har en person, der har pådraget sig en sygdom optaget på fortegnelsen over erhvervssygdomme, jf. § 7, stk. 1, krav på ydelser efter loven, medmindre det anses for overvejende sandsynligt, at sygdommen skyldes andre forhold end de erhvervsmæssige. Denne formodningsregel gælder ikke for andre sygdomme, hvor det er de almindelige bevisregler, der gælder.

Arbejdsskadesikringsloven indeholder – på samme måde som erstatningsansvarsloven – regler om de erstatningsposter, der kan dækkes. Efter arbejdsskadesikringslovens § 11 er ydelserne efter loven bl.a. erstatning for tab af erhvervsevne (§§ 17 og 17 a), godtgørelse for varigt mén (§ 18), overgangsbetøb ved dødsfald (§ 19) og erstatning for tab af forsøger (§§ 20-22). Da bestemmelsen er udtømmende og ikke medtager krav om f.eks. erstatning for tabt arbejdsfortjeneste eller godtgørelse for svie og smerte, kan disse poster ikke kræves dækket efter arbejdsskadesikringsloven. Disse erstatningsposter vil derimod eventuelt kunne dækkes efter erstatningsansvarsloven, jf. pkt. 2.2.2. nedenfor.

Arbejdsgiveren skal efter arbejdsskadesikringslovens § 48 sikre sine medarbejdere mod arbejdsskader. Arbejdsgiveren skal i den forbindelse – i relation til erhvervssygdomme – efter lovens § 55 tilslutte sig Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring mod følgerne af erhvervssygdomme. Denne sikringspligt påhviler både private og offentlige arbejdsgivere.

Efter lovens § 16, stk. 1, afgør Arbejdsskadestyrelsen, når der efter sygebehandling, optræning eller revalidering er grundlag for at skønne over den tilskadekomnes fremtidige helbredstilstand og erhvervsmuligheder,

om den tilskadekomne er berettiget til erstatning for tab af erhvervsevne og godtgørelse for varigt mén. Har arbejdsskaden medført døden, afgør Arbejdsskadestyrelsen, om de efterladte er berettigede til overgangsbeløb ved dødsfald, erstatning for tab af forsøger og godtgørelse til efterladte, jf. lovens § 16, stk. 2.

2.2.2. Erstatningsansvarsloven

Arbejdsskadesager, hvor den pågældende arbejdsgiver samtidig er erstatningsansvarlig for skaden efter almindelige erstatningsregler mv., er omfattet af både erstatningsansvarsloven og arbejdsskadesikringsloven, jf. pkt. 2.1. ovenfor.

Erstatningsansvarsloven indeholder dansk rets almindelige regler om udmåling af erstatning for de forskellige former for tab, som en skadelidt efter omstændighederne har krav på at få dækket, når den pågældende er blevet påført en personskade. Loven indeholder således de nærmere regler om, hvilke poster der på baggrund af en forvoldt personskade skal betales erstatning for, og hvordan erstatningsbeløbene beregnes.

Erstatningsansvarsloven regulerer ikke spørgsmålet om, hvilke betingelser der skal være opfyldt for, at der foreligger et erstatningsansvar. Det er således en forudsætning for anvendelsen af lovens regler, at der er en skadevolder, der er ansvarlig for skaden i henhold til de almindelige erstatningsretlige regler (culpereglen mv.) eller regler i særlovgivningen (f.eks. reglerne om objektivi ansvar efter færdselsloven).

Efter erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1, skal den, der er erstatningsansvarlig for personskade, betale erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, helbredsudgifter og andet tab som følge af skaden samt godtgørelse for svie og smerte. Har skaden fået varige følger, skal der tillige betales godtgørelse for varigt mén samt erstatning for tab eller forringelse af erhvervsevne, jf. lovens § 1, stk. 2.

Efter erstatningsansvarslovens § 12 skal den, der er erstatningsansvarlig for en andens død, betale erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning til den, som ved dødsfaldet har mistet en forsørger (forsørger-tabserstatning).

Efter erstatningsansvarslovens § 14 a tilkommer der endvidere den efterlevende ægtefælle eller samlever et overgangsbeløb. Efterlader afdøde

sig ikke ægtefælle eller samlever, kan overgangsbeløbet tilkendes en anden efterladt person, når særlige omstændigheder taler derfor. Udbetales der overgangsbeløb, kan den pågældende ikke tillige kræve erstatning for begravelsesudgifter.

Det følger af arbejdsskadesikringslovens § 77, 2. pkt., at erstatning eller godtgørelse efter arbejdsskadesikringsloven er primær, idet bestemmelsen fastslår, at skadelidtes krav mod den erstatningsansvarlige nedsættes, i det omfang arbejdsskadesikringen har betalt eller er forpligtet til at betale erstatning eller godtgørelse efter arbejdsskadesikringsloven. Den skadelidte har over for den erstatningsansvarlige derfor alene krav på forskellen mellem den erstatning, der følger af erstatningsansvarsloven, og den erstatning, der følger af reglerne i arbejdsskadesikringsloven (differencekrav). Herudover kan skadelidte eventuelt have krav på erstatning for f.eks. tabt arbejdsfortjeneste samt svie og smerte, idet disse poster ikke er omfattet af arbejdsskadesikringsloven.

2.3. Forældelse af krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af erhvervssygdomme

Ved lov nr. 522 af 6. juni 2007 om forældelse af fordringer (forældelsesloven) blev der gennemført en samlet reform af de almindelige regler om forældelse. Loven har afløst de tidligere forældelsesregler i Danske Lov 5-14-4 fra 1683 og lov nr. 274 af 22. december 1908 (1908-loven). Forældelsesloven er udarbejdet på grundlag af anbefalingerne i betænkning nr. 1460/2005 om revision af forældelseslovgivningen, som et udvalg nedsat af Justitsministeriet afgav i 2005.

Forældelsesloven, der trådte i kraft den 1. januar 2008, omfatter ikke kun fordringer stiftet efter lovens ikrafttræden, men også fordringer stiftet forud herfor, medmindre fordringen allerede før lovens ikrafttræden var forældet efter de hidtil gældende regler, jf. lovens § 30, stk. 1, 1. pkt. Efter § 30, stk. 1, 2. pkt., gælder der en overgangsperiode på 3 år, hvor forældelse kun indtræder, hvis dette tillige følger af de hidtidige regler. I den nævnte overgangsperiode, der udløb den 31. december 2010, har således det seneste af de tidspunkter for forældelsens indtræden, der følger af forældelsesloven og de hidtil gældende regler, været anvendt.

For bl.a. almindelige krav om personskadeerstatning gjaldt der efter de tidligere regler en 5-årig forældelsesfrist, der suspenderes ved fordringshaverens utilregnelige uvidenhed om sit krav eller om skyldnerens op-

holdssted, kombineret med en 20-årig forældelsesfrist, der regnes fra kravets stiftelsestidspunkt. For erstatningskrav i henhold til arbejdsskadesikringsloven gjaldt alene den 20-årige forældelsesfrist.

Den 20-årige frist var for såvel almindelige krav om personskadeerstatning som for erstatningskrav i henhold til arbejdsskadesikringsloven som udgangspunkt en *absolut* frist. I et enkelt tilfælde har Højesteret dog fundet, at der forelå sådanne ganske særlige modhensyn, at fristen undtagelsesvis måtte anses for suspenderet, jf. Højesterets afgørelse af 27. oktober 1989 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1989, side 1108 ff. (den såkaldte "Eternit-dom"). I den nævnte sag havde ansatte ved Dansk Eternitfabrik gennem en årrække indåndet asbeststøv med alvorlig personskade til følge.

Efter den nye forældelseslov gælder der for fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af personskade en 3-årig forældelsesfrist, der som udgangspunkt regnes fra skadens indtræden, jf. lovens § 3, stk. 1, sammenholdt med lovens § 2, stk. 4. Har fordringshaveren været ubekendt med fordringen eller skyldneren, regnes forældelsesfristen først fra den dag, da fordringshaver fik eller burde have fået kendskab hertil, jf. lovens § 3, stk. 2. Desuden fastsætter forældelsesloven, at der for fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af personskade gælder en absolut forældelsesfrist, således at forældelsen – uanset tidspunktet for fristens begyndelse – indtræder senest 30 år efter det skadeforvoldende forholds ophør, jf. lovens § 3, stk. 3, nr. 1.

Forældelsesloven finder også anvendelse på arbejdsskadekrav, jf. arbejdsskadesikringslovens § 36, stk. 2. Den nævnte forældelsesfrist på 3 år fraviges dog til fordel for en 5-årsfrist, i det omfang der er tale om en arbejdsskade. Det følger således af arbejdsskadesikringslovens § 36, stk. 3, at fristen efter forældelseslovens § 3, stk. 1, er 5 år for krav efter arbejdsskadesikringsloven og eventuelt mod arbejdsgiveren på erstatning eller godtgørelse i anledning af en arbejdsskade, og at denne frist først regnes fra den dag, da fordringshaveren blev bekendt med fordringen og skyldneren, eller fra den dag, da fordringshaverens manglende kendskab hertil kan tilregnes denne som groft uagtsom. På arbejdsskadeområdet er der således – ud over en 2 år længere frist – et meget snævert anvendelsesområde for skadelidtes "burde viden" i sammenligning med den almindelige suspensionsregel i forældelseslovens § 3, stk. 2, idet kun manglende kendskab, der kan tilregnes fordringshaveren som groft uagtsomt, er omfattet.

3. Lovforslaget

3.1. Som følge af de overgangsregler, som er indeholdt i forældelseslovens § 30, jf. pkt. 2.3. ovenfor, og hvorefter det seneste af de tidspunkter for forældelsens indtræden, der følger af forældelsesloven og de hidtil gældende regler, skulle lægges til grund, gjaldt der indtil overgangsperiodens udløb den 31. december 2010 som udgangspunkt en 20-årig forældelsesfrist for så vidt angår krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom.

Arbejdsskadestyrelsen administrerede på baggrund af Højesterets dom optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 1989, side 1108ff. (den såkaldte "Eternit-dom") i sager om erhvervssygdomme denne 20-årige forældelse således, at 20-årsfristen først begyndte at løbe ved erhvervssygdommens konstatering.

Fra den 1. januar 2011 er krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af personskade, herunder i anledning af en erhvervssygdom, i alle tilfælde underlagt en *absolut* 30-års forældelsesfrist, jf. forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 1.

Den absolutte 30-årige forældelsesfrist vil i visse tilfælde kunne medføre, at en skadelidts krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom forældes, inden sygdommen overhovedet konstateres hos den pågældende. Det vil være tilfældet, hvis erhvervssygdommen først udvikler sig mere end 30 år efter ophør af den skadegørende handling (f.eks. arbejdsophør eller ophør af den særlige påvirkning gennem den pågældendes arbejde, som har forårsaget skaden).

3.2. Der har i den senere tid i den offentlige debat været rejst kritik af, at der gælder denne absolutte forældelsesfrist på 30 år i sager om erhvervssygdomme.

Ifølge arbejdsskademyndighederne er problemstillingen navnlig aktuell i forhold til personer, der mange år efter at have været udsat for asbest i forbindelse med deres arbejde får konstateret lungehindekræft. De fleste, der får konstateret denne kræftform som følge af tidligere asbestpåvirkning, er over 60 år, fordi der typisk går mange år, før sygdommen udvikler sig hos den enkelte.

Der anmeldes ifølge arbejdsskademyndighederne ca. 100 sager om året, hvor skadelidte har fået stillet slutdiagnosen lungehindekræft. Ifølge oplysning fra overlæge Jens Peter Johansen ved Arbejdsmedicinsk Klinik i Aalborg vil sygdommen i ca. 30 pct. af disse sager først udvikle sig – og dermed kunne diagnosticeres – mere end 30 år efter den skadelige påvirknings ophør.

Konsekvensen heraf vil være, at i størrelsesordenen 30 personer årligt – på grund af den absolutte forældelsesfrist på 30 år – vil være afskåret fra at opnå erstatning eller godtgørelse i anledning af sygdommen.

3.3. Baggrunden for at indføre en absolut forældelsesfrist på 30 år for fordringer i anledning af personskader var bl.a. hensynet til skyldneren og dennes muligheder for at forsikre sig samt hensynet til at undgå procesførelse om meget gamle fordringer, navnlig henset til de bevismæssige vanskeligheder, der ofte opstår i sådanne sager. Herudover viste erfaringerne, at det kun meget sjældent forekommer, at erstatningskrav rejses efter mere end 30 års forløb.

Efter regeringens opfattelse gør de nævnte hensyn sig fortsat gældende for fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af personskader.

Den senere tids debat om den gældende 30-årsfrist – og de oplysninger, som i den forbindelse er kommet frem – understreger imidlertid, at visse erhvervssygdomme er så længe om at udvikle sig, at et krav på erstatning eller godtgørelse vil være forældet, inden sygdommen overhovedet konstateres hos den pågældende. Netop på erhvervssygdomsområdet, der til stadighed udvikler sig ved Erhvervssygdomsudvalgets praksis samt dokumentationer gennem forskning, vil der til stadighed kunne komme nye typer af sygdomme, der skyldes skadelige påvirkninger i arbejdsmiljøet, som den tilskadekomne har været udsat for mange år, før sygdommen konstateres. Det kan derfor ikke udelukkes, at der netop på erhvervssygdomsområdet kan rejses erstatningskrav efter mere end 30 års forløb i videre omfang end forudsat ved vedtagelsen af den absolutte 30-årige forældelsesfrist i 2007. Hertil kommer, at der på grund af den afgrænsning af erhvervssygdomsbegrebet, som følger af arbejdsskadesikringsloven, typisk vil være tale om klare tilfælde, hvor der ikke foreligger bevismæssige vanskeligheder, selv om der er tale om forhold, der ligger mange år tilbage.

I lyset af det anførte foreslås der indført en undtagelse fra forældelseslovens absolutte 30-årige forældelsesfrist for så vidt angår erhvervssygdomme som defineret i arbejdsskadesikringslovens § 7, således at den almindelige forældelsesfrist på 30 år ikke skal gælde i sådanne sager.

Efter forslaget vil spørgsmålet om forældelse i den omhandlede type af sager alene være omfattet af den bestemmelse om forældelse, der er i arbejdsskadesikringslovens § 36, stk. 3. Denne bestemmelse indebærer, at krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom forældes 5 år efter, at den skadelidte blev bekendt med fordringen og skyldneren, eller fra den dag, da den pågældendes manglende kendskab kan tilregnes denne som groft uagtsomt. Forældelsesfristen for denne type af krav vil herefter som altovervejende hovedregel først begynde at løbe fra det tidspunkt, hvor en læge giver skadelidte oplysninger, som medfører, at lægen har pligt til at indberette sagen til Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen.

Med henblik på at sikre, at skadelidte, hvis krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom i perioden fra den 1. januar 2011 til ikrafttræden af denne lov måtte være forældet som følge af den gældende 30-års forældelsesfrist, ikke afskæres fra at gøre et sådant krav gældende, foreslås det endvidere, at den foreslåede ændring af forældelsesloven også skal finde anvendelse på sådanne forældede krav.

4. Forholdet til grundlovens § 73 om ekspropriation

For så vidt angår de krav på erstatning og godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom, som efter de nugældende regler måtte forældes på grund af den absolutte forældelsesfrist på 30 år i perioden fra 1. januar 2011 til ikrafttræden af lovforslaget, foretages der med lovforslaget et indgreb i en allerede erhvervet ret for skyldneren til (på grund af den nævnte forældelse) ikke at skulle yde erstatning eller godtgørelse i anledning af erhvervssygdomme. En sådan allerede erhvervet rettighed er efter Justitsministeriets opfattelse omfattet af rettighedsbegrebet i grundlovens § 73.

Da krav på erstatning og godtgørelse efter arbejdsskadesikringsloven, jf. ovenfor pkt. 2.2.1., udbetales af Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring, vil lovforslaget i særlig grad omfatte denne institution, der er oprettet ved lov (lov nr. 278 af 13. maj 1998), og som har karakter af en selvvejende institution inden for den statslige forvaltning. Det er imidlertid i

lovgivningspraksis, den statsretlige litteratur og domstolspraksis lagt til grund, at lovgivningsmagten – uden at der foreligger ekspropriation – kan gennemføre konkrete indgreb i styrelses- og formueforhold mv. hos sådanne selvejende institutioner. Lovforslaget har bl.a. derfor efter Justitsministeriets opfattelse ikke ekspropriativ karakter i forhold til Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring.

Det samme gælder efter Justitsministeriets opfattelse i forhold til arbejdsgiverne (private og offentlige), som finansierer Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikrings erstatnings- og godtgørelsesudbetalinger. Dette skyldes bl.a., at disse udbetalinger efter arbejdsskadesikringsloven fordeles mellem arbejdsgiverne gennem en årlig fastsat bidragsats pr. ansat inden for hver af de 16 brancher, som det samlede arbejdsmarked er opdelt i (f.eks. landbrug, fiskeri og råstofudvinding, industri, bygge og anlæg, offentlige og personlige ydelser mv.). Lovforslagets direkte virkning for den enkelte arbejdsgiver vil derfor være af meget beskeden karakter, jf. nedenfor om de økonomiske konsekvenser af lovforslaget.

Det vil efter Justitsministeriets opfattelse afhænge af en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om lovforslaget vil have ekspropriativ karakter over for de arbejdsgivere eller forsikringsselskaber, der som følge af lovforslaget skal betale ellers forældede erstatnings- og godtgørelseskrav, som ikke dækkes af Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring, jf. ovenfor pkt. 2.2.2. Ved denne vurdering må der bl.a. lægges vægt på, om den erstatning eller godtgørelse, som den enkelte arbejdsgiver eller dennes forsikringsselskab skal betale, udgør et betydeligt beløb.

Det følger af grundlovens § 73, at de pågældende skal have fuldstændig erstatning, hvis der i det enkelte måtte være tale om et indgreb af ekspropriativ karakter.

5. Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

5.1. Den foreslåede bestemmelse, hvorefter forældelseslovens absolutte 30-årige forældelsesfrist ikke skal finde anvendelse på krav i anledning af en erhvervssygdom, kan medføre merudgifter til erstatning og godtgørelse efter både arbejdsskadesikringsloven og erstatningsansvarsloven.

Udgifter til erstatning og godtgørelse i anledning af erhvervssygdomme efter reglerne i arbejdsskadesikringsloven samt udgifter til ordningens

administration finansieres af Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring, som alle arbejdsgivere – såvel offentlige som private – har pligt til at tilslutte sig og betale bidrag til, jf. pkt. 2.2.1. og 4 ovenfor.

I forhold til de kendte erhvervssygdomstilfælde, hvor sygdommen er mere end 30 år om at udvikle sig – det vil sige de ca. 30 årlige tilfælde af lungehindekræft, jf. pkt. 3.2. ovenfor – som lovforslaget vil få betydning for, vurderes den foreslåede lovændring at medføre udgifter for Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring på 16-22 mio. kr. årligt. Knap 10 pct. af de omhandlede sager skønnes at ville vedrøre erstatninger mv. til skadelidte i forbindelse med ansættelse hos en offentlig arbejdsgiver.

De nævnte udgifter for Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring er imidlertid udgifter, som også hidtil har været afholdt, idet arbejds-skademyndighederne har lagt til grund, at den 20-årige forældelsesfrist i sager om erhvervssygdomme, som er mere end 20 år om at udvikle sig, måtte anses for suspenderet. Der er derfor ikke tale om egentlige merudgifter for Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring i forhold til praksis efter de hidtil gældende regler.

Idet udgifterne for Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring til erstatning og godtgørelse også hidtil har været afholdt, vurderes lovforslaget ikke at ville medføre afledte økonomiske konsekvenser af betydning for det offentlige (staten, regionerne og kommunerne) i form af en forhøjelse af de statslige, regionale eller kommunale arbejdsgiveres bidrag til Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring. Det bemærkes i den forbindelse, at Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring i 2009 udbetalte mere end 1 mia. kr. i erstatning i medfør af arbejdsskadesikringslovens regler, og at erstatningsudgifter på 16-22 mio. kr. i givet fald kun vil kunne medføre en ubetydelig bidragsforhøjelse.

5.2. I arbejdsskadesager, hvor arbejdsgiveren samtidig er erstatningsansvarlig for skaden efter almindelige erstatningsregler mv., vil skadelidte udover krav på erstatning eller godtgørelse efter arbejdsskadesikringsloven efter omstændighederne også kunne have krav på erstatning eller godtgørelse efter erstatningsansvarsloven, jf. pkt. 2.2.1. og 2.2.2. ovenfor.

Det er forbundet med betydelig usikkerhed at skønne over de merudgifter, som lovforslaget vil kunne medføre for det offentlige i relation til eventuelle erstatningsudbetalinger efter erstatningsansvarsloven. Det

skyldes navnlig, at det ikke er muligt at skønne over, i hvor mange tilfælde en offentlig myndighed vil være erstatningsansvarlig i relation til den indtrådte skade.

Som anført under pkt. 5.1. ovenfor vil det i forhold til de på nuværende tidspunkt kendte erhvervssygdomstilfælde, hvor sygdommen er mere end 30 år om at udvikle sig – det vil sige de ca. 30 årlige tilfælde af lungehindekræft, jf. pkt. 3.2. ovenfor – som lovforslaget vil få betydning for, være ganske få tilfælde, hvor arbejdsgiveren vil være en offentlig myndighed. I forhold til de erstatningskrav, som vil kunne rejses efter erstatningsansvarsloven, vil navnlig differencekrav i forbindelse med erhvervsevnetabserstatning være relevant, idet erhvervsevnetabserstatningen efter arbejdsskadesikringsloven for personer på 65 år eller derover typisk er meget lavere end erhvervsevenetabserstatning efter erstatningsansvarsloven. De samlede omkostninger til erstatning og/eller godtgørelse efter erstatningsansvarsloven vurderes skønsmæssigt at udgøre 1-2 mio. kr. om året. Beløbet er dog behæftet med betydelig usikkerhed.

5.3. Som anført under pkt. 4 kan det efter Justitsministeriets vurdering ikke udelukkes, at den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 2, stk. 3, efter omstændighederne vil kunne have ekspropriativ karakter, og at der som følge heraf i givet fald vil kunne rejses krav om fuldstændig erstatning efter grundlovens § 73.

Det skønnes, at det vil være i 10-15 tilfælde, at der som følge af den gældende absolutte forældelsesfrist på 30 år vil kunne indtræde forældelse af krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom i perioden fra den 1. januar 2011 til lovens ikrafttræden.

Samlet set vurderes lovforslaget alene at have begrænsede økonomiske konsekvenser for det offentlige.

Lovforslaget skønnes ikke at have administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

6. Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

6.1. Som anført under pkt. 5.1. ovenfor afholdes udgifter til erstatning og godtgørelse i anledning af erhvervssygdomme efter reglerne i arbejdsskadesikringsloven samt udgifter til ordningens administration finansie-

res af Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring. De udgifter til erstatning og godtgørelse, som forslaget medfører, har også hidtil været afholdt af Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring, hvorfor den foreslåede lovændring ikke medfører egentlige merudgifter for Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring.

Lovforslaget vurderes derfor heller ikke at ville medføre afledte økonomiske konsekvenser af betydning for erhvervslivet i form af en forhøjelse af bidraget til Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring.

6.2. Lovforslaget vil også i forhold til erhvervslivet kunne medføre merudgifter i relation til de erstatningskrav i anledning af en erhvervssygdom, som eventuelt vil kunne rejses i medfør af erstatningsansvarsloven. Som en konsekvens af, at sådanne erstatningskrav i langt de fleste tilfælde vil være omfattet af virksomhedernes ansvarsforsikringer, og at den 20-årige forældelsesfrist i sager af den omhandlede karakter hidtil har kunnet anses for suspenderet, jf. pkt. 5.1. ovenfor, kan den foreslåede lovændring imidlertid ikke forventes at medføre nogen nævneværdig stigning i forsikringspræmierne.

Efter Justitsministeriets vurdering kan det ikke udelukkes, at den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 2, stk. 3, efter omstændighederne vil kunne have ekspropriativ karakter, og der vil som følge heraf i givet fald kunne rejses krav om fuldstændig erstatning efter grundlovens § 73. Der henvises herom i øvrigt til pkt. 5.3. ovenfor.

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for erhvervslivet.

7. Forslagets administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. Forslagets miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

9. Forslagets EU-retlige konsekvenser

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder og organisationer mv.

[...]

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget skønnes at ville medføre udgifter for Arbejdsmarkedets Erhvervssygdoms-sikring på 16-22 mio. kr. årligt. De nævnte udgifter er imidlertid udgifter, som også hidtil har været afholdt. De merudgifter, som lovforslaget vil kunne medføre for det offentlige i relation til eventuelle erstatningsudbetalinger efter erstatningsansvarsloven, vurderes at være begrænsede. Samlet vurderes lovforslaget alene at have begrænsede økonomiske konsekvenser for det offentlige.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Lovforslaget skønnes at ville medføre udgifter for Arbejdsmarkedets Erhvervssygdoms-sikring på 16-22

		mio. kr. årligt. De nævnte udgifter er imidlertid udgifter, som også hidtil har været afholdt. De merudgifter, som lovforslaget vil kunne medføre for erhvervslivet i relation til eventuelle erstatningsudbetalinger efter erstatningsansvarsloven, vurderes at være begrænsede.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (§ 3, stk. 3, nr. 1)

Den foreslåede ændring af § 3, stk. 1, nr. 1, er en konsekvens af den foreslåede bestemmelse i § 3, stk. 4, i forældelsesloven, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 2, der undtager fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom, jf. § 7 i lov om arbejdsskadesikring, fra den absolutte forældelsesfrist på 30 år. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2, nedenfor.

Til nr. 2 (§ 3, stk. 4)

Efter forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 1, gælder der i dag en absolut forældelsesfrist på 30 år for krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af personskade. Det gælder, uanset om kravet baserer sig på reglerne om

erstatning uden for kontraktforhold eller på lovgivning, der kan danne grundlag for sådanne krav, f.eks. arbejdsskadesikringsloven.

De krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af personskade, der omfattes af bestemmelsen, er bl.a. erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, helbredelsesudgifter, tab eller forringelse af erhvervsevne, tab af forsørger, godtgørelse for svie og smerte, godtgørelse for varigt mén, tortgodtgørelse og godtgørelse til efterladte, jf. erstatningsansvarslovens §§ 1-9, §§ 12-14 a samt §§ 26 og 26 a. For så vidt angår arbejdsskadesikringsområdet omfatter bestemmelsen erstatning for behandlingsudgifter, tab eller forringelse af erhvervsevne, tab af forsørger, godtgørelse for varigt mén og overgangsbeløb ved dødsfald, jf. arbejdsskadesikringslovens §§ 15-23.

Begyndelsestidspunktet for bestemmelsens 30-årsfrist er tidspunktet for den skadevoldende handlingens ophør. Dette indebærer bl.a., at hvis skaden er forårsaget af en handling eller påvirkning, der strækker sig over en længere periode, er begyndelsestidspunktet den skadevoldende handling eller påvirknings ophør. Hvor den skadegørende handling derimod er foretaget på et bestemt tidspunkt – f.eks. påkørsel af en cyklist – vil begyndelsestidspunktet være datoen for denne hændelse.

Efter den foreslåede § 3, stk. 4, i forældelsesloven skal stk. 3 ikke finde anvendelse på fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom, jf. § 7 i lov om arbejdsskadesikring. Forslaget indebærer således, at der i forhold til sådanne fordringer gøres en undtagelse fra den absolutte forældelsesfrist i stk. 3.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at sikre, at en skadelidt ikke risikerer, at den pågældendes krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom forældes, inden den erhvervsbetingede sygdom overhovedet har udviklet sig hos den pågældende og dermed kan diagnosticeres.

I forhold til gældende ret medfører forslaget, at krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom *alene* vil være omfattet af den ”korte” forældelsesfrist, der i sager om arbejdsskader, herunder erhvervssygdomme, er på 5 år, jf. arbejdsskadesikringslovens § 36, stk. 3. Denne 5-årsfrist fraviger således den almindelige ”korte” 3-årige forældelsesfrist i forældelseslovens § 3, stk. 1.

5-årsfristen efter § 36, stk. 3, regnes fra den dag, da den skadelidte blev bekendt med fordringen og skyldneren, eller fra den dag, da den skadelidtes manglende kendskab kan tilregnes denne som groft uagtsomt.

I sager om konstaterede eller formodede erhvervssygdomme vil forældelsesfristen som altovervejende hovedregel først kunne begynde at løbe fra det tidspunkt, hvor en læge giver den tilskadekomne oplysninger, som medfører, at lægen har pligt til at indberette sagen til Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen, jf. § 3 i bekendtgørelse nr. 605 af 27. maj 2010. Adskillige sygdomme kan skyldes skadelige påvirkninger, der findes både i og uden for den tilskadekomnes arbejdsmiljø, og det vil generelt ikke kunne kræves, at den tilskadekomne eller de efterladte skal have kendskab til, hvilke sygdomme der eventuelt er eller kan være arbejdsbetingede.

5-årsfristen vil for de enkelte tabsposter kunne løbe fra forskellige tidspunkter, afhængigt af de konkrete helbredsmæssige og erhvervmæssige forhold.

F.eks. vil forældelsesfristen for et krav på erstatning for tab af erhvervsevne tidligst kunne regnes fra det tidspunkt, hvor de helbredsmæssige og erhvervmæssige forhold er så afklarede, at det kan konstateres, at den tilskadekomne har pådraget sig en varig nedsættelse af erhvervsevnen, og det gælder uanset, hvornår en læge har indberettet sagen til Arbejdsskadestyrelsen. Forældelsesfristen for krav på godtgørelse for varigt mén vil tidligst kunne regnes fra det tidspunkt, hvor de helbredsmæssige forhold er så afklarede, at den tilskadekomne er i stand til at opgøre et krav.

Det er efter den foreslåede bestemmelse alene krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af en *erhvervssygdom*, jf. arbejdsskadesikringslovens § 7, der undtages fra den absolutte 30-årige forældelsesfrist. Krav på erstatning og godtgørelse i anledning af personskader, som ikke skyldes erhvervssygdomme, vil således fortsat være underlagt den absolutte forældelsesfrist på 30 år i forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 1.

Ved erhvervssygdomme forstås *for det første* sygdomme, som er optaget på en fortegnelse fastsat af Arbejdsskadestyrelsens direktør efter forhandling med Erhvervssygdomsudvalget. Det drejer sig om sygdomme, der efter medicinsk dokumentation anses for at være forårsaget af særlige påvirkninger, som bestemte persongrupper gennem deres arbejde eller de

forhold, det foregår under, er udsat for i højere grad end andre personer uden et sådant arbejde, jf. arbejdsskadesikringslovens § 7, stk. 1, nr. 1.

Ved erhvervssygdomme forstås *for det andet* andre sygdomme, hvis det godtgøres, at sygdommen efter den nyeste medicinske dokumentation opfylder de krav, som er nævnt i § 7, stk. 1, nr. 1, 1. pkt., eller at sygdommen må anses for udelukkende eller i overvejende grad at være forårsaget af arbejdets særlige art, jf. lovens § 7, stk. 1, nr. 2.

Efter arbejdsskadesikringslovens § 8, stk. 1, har en person, der har pådraget sig en sygdom, som er optaget i fortegnelsen over erhvervssygdomme, jf. § 7, stk. 1, krav på ydelser efter loven, medmindre det anses for overvejende sandsynligt, at sygdommen skyldes andre forhold end de erhvervsmæssige. Denne formodningsregel gælder ikke for andre sygdomme, hvor det er de almindelige bevisregler, der gælder.

Efter arbejdsskadesikringslovens § 8, stk. 2, gælder lovens retsvirkninger fra den dag, hvor sygdommen anmeldes, medmindre andet er fastsat i loven. Bestemmelsen indebærer bl.a., at det er erhvervssygdomsbegrebet på anmeldelsestidspunktet, der skal anvendes.

Arbejdsskadestyrelsen har efter reglerne i arbejdsskadesikringslovens §§ 41-43 mulighed for i et vist at genoptage behandlingen af en sag. Efter arbejdsskadesikringslovens § 36, stk. 5, finder den ”korte” forældelsesfrist på 5 år og forældelseslovens § 3, stk. 1 og 2, ikke anvendelse, dels hvor en sag om erstatning genoptages, fordi den pågældendes sygdom efterfølgende er blevet optaget på fortegnelsen over erhvervssygdomme, jf. arbejdsskadesikringslovens § 41, stk. 2, og dels hvor en sag genoptages på andet grundlag end arbejdsskadesikringslovens §§ 41-43. Den sidstnævnte kategori angår tilfælde, hvor en sag genoptages på almindelig forvaltningsretligt grundlag i anledning af, at myndighederne har ændret deres praksis. Arbejdsskadestyrelsen har således genoptaget sager i tilfælde, hvor arbejdsskademyndighedernes praksis er blevet underkendt ved domstolene.

Adgangen til at genoptage sager af den nævnte karakter er således i dag *alene* begrænset af den absolutte 30-årige forældelsesfrist. Denne begrænsning falder med forslaget bort, og der vil i de omhandlede tilfælde fremover – hvis de almindelige betingelser for genoptagelse, der ikke berøres af dette lovforslag, i øvrigt er opfyldt – uden tidsbegrænsning kunne ske genoptagelse af sådanne sager.

Til § 2

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* indebærer, at loven også skal finde anvendelse på tidligere stiftede fordringer, som ikke inden lovens ikrafttræden er forældet efter de hidtil gældende regler.

Der foreslås i *stk. 3* en bestemmelse om, at loven endvidere skal finde anvendelse på fordringer, som i perioden fra den 1. januar 2011 til lovens ikrafttræden er forældet efter de hidtil gældende regler. Forslaget indebærer, at en fordring på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom vil kunne gøres gældende over for skyldneren, uanset at fordringen som følge af den gældende absolutte forældelsesfrist på 30 år måtte være forældet i perioden fra den 1. januar 2011 til ikrafttrædelsen af denne lov.

Til § 3

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed. Færøerne har pr. 1. januar 2010 overtaget formueretten som hjemmestyreområde, og arbejdsskadesikringen på Færøerne hører også under hjemmestyreområdet. Loven skal således ikke gælde for Færøerne.

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov nr. 522 af 6. juni 2007 om forældelse af fordringer (forældelsesloven) foretages følgende ændringer:

§ 3. Forældelsesfristen er 3 år, medmindre andet følger af andre bestemmelser.

Stk. 2. Var fordringshaveren ubekendt med fordringen eller skyldneren, regnes forældelsesfristen i stk. 1 først fra den dag, da fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab hertil.

Stk. 3. Forældelse indtræder senest

- 1) 30 år efter den skadevoldende handlingens ophør for fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af personskade og for fordringer på erstatning for skade forvoldt ved forurening af luft, vand, jord eller undergrund eller ved forstyrrelser ved støj, rystelser el.lign.,
- 2) 10 år efter den skadevoldende handlingens ophør for fordringer på erstatning for skade forvoldt uden for kontraktforhold, som ikke er omfattet af nr. 1, og
- 3) 10 år efter begyndelsestidspunktet i henhold til § 2 for andre fordringer.

1. I § 3, *stk. 3, nr. 1*, indsættes efter »personskade«: », jf. dog stk. 4,«.

2. I § 3 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Stk. 3 finder ikke anvendelse på fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervssygdom, jf. § 7 i lov om arbejdsskadesikring.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. Loven finder også anvendelse på tidligere stiftede fordringer, som ikke inden lovens ikrafttræden er forældet

efter de hidtil gældende regler.

Stk. 3. Loven finder også anvendelse på fordringer, som i perioden fra den 1. januar 2011 til lovens ikrafttræden er forældet efter de hidtil gældende regler.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de grønlandske forhold tilsiger.